

הגיליון מבוסס על ספרי "נתיבי הלכה" על מסכתות הש"ס:
בהסכמת הרבנים הגאונים: הרב שריה דבליצקי זצ"ל,
ויבדלחט"א הרב אשר וייס
והרב שריאל רוזנברג שליט"א.
הארות והערות יתקבלו בברכה.

הלימוד היומי לעילוי נשמת הרב שלום אולתן בן הרב ישראל זצ"ל

(צ"ב א') איתמר, המוציא פירות לרשות הרבים -

(4) רבא אמר: (אם הוציאם) ביד חייב (משיצאו הפירות, ואע"פ שגופו ברשות היחיד, ולא אמרינן אגד גופו שמייה אגד). בכלי פטור (כל זמן שיש מקצת הכלי בביתו).

(2) ואביי אמר: ביד פטור (דאגד גופו שמייה אגד, דידו בתר גופו גריא), בכלי חייב (אם מקצתו בפנים, שאגד כלי אינו נחשב אגד).

(ומקשה) ביד חייב?! והתנן: פשט בעל הבית את ידו לחוץ, ונטל העני מתוכה או שנתן לתוכה והכניס, שניהן פטורין!

(ומתרץ) התם למעלה משלושה (וטעמא משום דלא נח, ולא משום אגד גופה), הכא למטה משלושה (דליכא למיפטריה משום הנחה, דכמונח דמי).

שיטות הראשונים

אגד גוף: פסקו רמב"ם, רי"ד, ריא"ז, ר"ן, ומאירי כרבא, שהמוציא פירות לרה"ר ביד, בתוך שלושה לארץ, חייב, שאגד גופו לאו שמייה אגד. וריטב"א כתב בשם ר"י דלמסקנה רבא אמר בין ביד בין בכלי פטור; דאפילו למטה משלושה, ידו בתר גופו גריא, ופטור, כיון דגופו ברשות אחת, וידו ברשות אחרת.¹

חיוב הוצאה כדרך שרגילים להוציא

(צ"ב א') משנה: המוציא בין בימינו, בין בשמאלו, בתוך חיקו, או על כתיפיו, חייב; שכן משא בני קהת.²

(המשך משנה): כלאחר ידו, ברגלו, בפיו, ובמרפקו (בבית שחיו), באזנו, ובשערו, ובפונדתו ופיה למטה (לרש"י פונדה היא פאוץ'. ולרמב"ם³ הוא בגד זיעה, גופייה, ותופרין בו כעין כיסים. וכשהפתח כלפי מטה, אינו הדרך הרגילה), בין פונדתו לחלוקו, ובשפת חלוקו, במנעלו, בסנדלו, פטור, שלא הוציא כדרך המוציאין.

אמר ר' אלעזר: המוציא משאוי (בידו, ואינו על כתיפו)⁴ למעלה מעשרה טפחים, חייב. שכן משא בני קהת.⁵

1. הואיל וידו בתר גופיה גריא, אינה חשובה כמנחת בקרקע, אלא נגררת היא אחר הגוף. מאירי. עיין בראשונים מהלכו בסוגיא. ובביה"ל (שמז"א, ד"ה לחוץ) הובאו שתי הדעות, עיי"ש. מקורות - רמב"ם (הל' שבת יגו). רי"ד (פסקיו). ריא"ז (הל' ב, סעי' ב). מאירי (ד"ה המוציא). ריטב"א (ד"ה איפוץ; ופירוש ר"י הובא גם ברמב"ן, ר"ן, ומאירי).

2. הלימוד מבני קהת הוא רק על נשיאה בכתף, שאינה דרך נשיאה רגילה. אבל ימין ושמאל וחיק, אורח ארעא. רש"י. וכן ביאר הרמב"ם בפיה"מ: משא בני קהת את הארון לא היה אלא על הכתף, וקראה הכתוב עבודה, שנאמר (במדבר, פ"ד נשא, זט) "וְלִבְנֵי קֹהֵת לֹא נָתַן כִּי עֲבַדְתָּ הַקֹּדֶשׁ עֲלֵהֶם בְּכַתֵּף יִשְׂאוּ".

3. פירוש המשניות.

4. דאי כמונח על כתפו, מתניתין היא. רש"י.

5. והא דתנן (לקמן ק' א') הזורק ד' אמות בכותל למעלה מעשרה כזורק באויר, אלמא אין למעלה מעשרה רשות הרבים, דווקא זורק. אבל מעבירי חייב, דיליף מבני קהת במשכן. רש"י. וכן ראה מאירי, שכתב, ואע"פ שמשא בני קהת בכתף היה, והיאך למדין הוצאת יד להוצאה בכתף לחייב למעלה מעשרה, שהוא מקום פטור? אין זה כלום, שמאחר שהוצאה ביד היא, היא עיקר הוצאה, והוצאת כתף

הגיליון מבוסס על ספרי "נתיבי הלכה" על מסכתות הש"ס:
בהסכמת הרבנים הגאונים: הרב שריה דבליצקי זצ"ל,
ויבדלחט"א הרב אשר וייס
והרב שריאל רוזנברג שליט"א.
הארות והערות יתקבלו בברכה.

הלימוד היומי לעילוי נשמת הרב שלום אולמן בן הרב ישראל זצ"ל

אמר רב משום רבי חייא: המוציא משוי על ראשו, פטור (היות שאינו אוחזו בידו). ואם תמצי לומר אנשי הוצל עושין כן (היו נושאים כדי מים ויין על ראשיהם), בטלה דעתן אצל כל אדם (ואפילו אנשי הוצל עצמם פטורים כך).

שיטות הראשונים

המוציא בפיו פטור: כתבו **תוספות** ועוד, דהא דתנן באמרו לו (כריתות י"ג ב') אם היתה שבת והוציאו בפיו חייב, הני מילי אוכלים שדרכן להוציאן בפיו בשעת אכילה.

המוציא משאוי על ראשו: בעניין מנהג המקום מאריך **הריטב"א**⁶, ומסכם:

(א) **מנהג משונה,** אפילו נהגו בה באתרא חד, בטלה דעתם לגמרי, כהוא דהוצל.

(ב) **מנהג שאינו מקובל,** שאינו משונה אלא שאין שאר העולם בוחרים בו, ואע"פ שהיו יכולין לנהוג כן, היכא דנהוג נהוג היכא דלא נהוג לא נהוג. והוא דהווי היכא דנהוג אתרא.

(ג) **מנהג יפה** וראוי לכל מקום, ומה שאין נוהגין אותו בשאר מקומות הוא מפני שאינם צריכין לכך או שאינו מצוי להם, הוי אותו מקום שנוהגין רובא לעלמא.

ודוקא בדאיכא מנהגא דאתרא. דאילו מנהגא דגברא חד, או משפחה אחת, לא חשיבא לעולם למהוי רובא דעלמא. ומיהו לדידהו גופייהו אפשר דמהני מנהגא בכי הא.

המוציא משוי על כתיפו: כתב **הרמב"ם** "המוציא על כתפו - חייב, אף על פי שהמשוי למעלה מעשרה טפחים ברשות הרבים; שכן היה משא בני קהת במשכן למעלה מעשרה, שנאמר: "בכתף ישאו" (במדבר ז, ט), וכל המלאכות - ממשכן לומדין אותן." **ורש"י** פירש שמדובר כשמעבירו בידו באוויר מעל עשרה טפחים, ולא דוקא על כתיפו⁷. וכ"כ **המאירי**.

חילוק בהוצאה בין חפץ כבד לחפץ קל: כתב **הרמב"ם** "המוציא משוי על ראשו: אם היה משוי כבד, כגון שק מלא או תבה ומגדל וכיוצא בהן, שהוא משים על ראשו ותופש בידו - חייב, שכן דרך המוציאין, ונמצא כמוציא על כתפו או בידו; אבל אם לקח חפץ קל, כגון שהניח בגד או ספין או ספר על ראשו והוציאו, והוא אינו אוחז בידו - הרי זה פטור, שלא הוציא כדרך המוציאין, שאין דרך רב העולם להוציא החפצין מנחין על ראשיהן."⁸

טפלה לה, ומצינו חיוב להוצאת כתף למעלה מעשרה מבני קהת, למדה היא הוצאת יד מאליה. ומה שאמרו הזורק ארבע אמות למעלה מעשרה פטור, דוקא בזורק; אבל מעביר, חייב.

6. ריטב"א (חי', עירובין כ"ח א'). וכעין זה כתב המאירי, ראה בדבריו כאן באריכות.

7. והמגיד משנה כתב שלדינא מסכים הרמב"ם לרש"י שגם בידו מעל עשרה חייב. מקורות - רמב"ם (שבת יב, ב).

8. המפרשים התלבטו בביאור הלכה זו. המאירי כתב, ויראה לדבריהם (של גדולי המחברים = הרמב"ם), שחפץ קל אף באחיזה בידו פטור (כשמוציאו על ראשו), ובכבד ובאחיזה בידו חייב. או שמא כבד אף בלא אחיזה חייב, שכך היא דרך הוצאה בדברים הכבדים, ובקל באחיזה ביד חייב. וראשון עיקר. מקורות - רמב"ם (הל' שבת יב, ד). מאירי (צ"ב א', ד"ה זה שכתבנו).

הגיליון מבוסס על ספרי "נתיבי הלכה" על מסכתות הש"ס:
בהסכמת הרבנים הגאונים: הרב שריה דבליצקי זצ"ל,
ויבדלחט"א הרב אשר וייס
והרב שריאל רוזנברג שליט"א.
הארות והערות יתקבלו בברכה.

הלימוד היומי לעילוי נשמת הרב שלום אולמן בן הרב ישראל זצ"ל

המתכוון להוציא באופן מסוים ולבסוף הוציאו באופן אחר

(צ"ב ב') **משנה:** המתכוין להוציא לפניו (כגון שצרר מעות בסדינו כדי שיהיו תלויים לפניו), ובא לו לאחריו, פטור (שלא נתקיימה מחשבתו, שלא התכוון להוציא כך, ונחשב מתעסק⁹). לאחריו ובא לו לפניו, חייב.

(המשך **משנה:**) באמת אמרו: האשה החוגרת בסינר (ותלתה בו דבר להוציאו לרשות הרבים, וזו לצד אחר), בין מלפניה ובין מלאחריה, חייבת, שכן ראוי להיות חוזר (ומתחילה ידעה שסופו להתהפך). רבי יהודה אומר: אף מקבלי פתקין (דוורים). תרמיל המכתבים סובב בצווארו וחוזר מצד לצד¹⁰).

(מסיק) אמר רבא: לפניו ובא לו לאחריו היינו טעמא דפטור, דנתכוין לשמירה מעולה, ועלתה בידו שמירה פחותה (ואנן סהדי דלא ניחא ליה. ולא נעשתה מחשבתו). לאחריו ובא לו לפניו היינו טעמא דחייב, דנתכוין לשמירה פחותה ועלתה בידו שמירה מעולה (וכל שכן שניחא לו בכך, ונחשב שנעשתה מחשבתו).

שיטות הראשונים

רבי יהודה אומר אף מקבלי פתקין: כתבו **תוספות**, דתנא קמא דרבי יהודה לא חשיב ליה חוזר. וכן מבואר **ברמב"ם** דפליגי, וכתב, שאין הלכה כרבי יהודה. **והמאירי** כתב דרבי יהודה אינו חולק בזו עם תנא קמא, אלא שניהם מודים בה.¹¹

9. כאן אין הפטור משום שהוציא שלא כדרך, אלא כאן התבארה הלכה מחודשת שאף שהתכוין למלאכת איסור, ועשה באמת מלאכת איסור, מכל מקום כיון שלא נעשתה המלאכה באופן שהתכוין לה, פטור. שכיון שלא נעשתה מחשבתו, לא הוי מלאכת מחשבת ופטור. וכמו שמבואר לקמן (צ"ז ב') בנתכוין לזרוק ד' זורק ח', וכן בנתכוין לזרוק לצד זה וזרק לצד אחר, שפטור. וביארו תוספות (לעיל ע"ב ב', ד"ה נתכוין, וסנהדרין ס"ב ב', ד"ה להגביה) דפטור משום דלא הוי מלאכת מחשבת, כיון שלא נעשתה מחשבתו באופן שהתכוין לה. מנחת אשר (שבת, ריש סי' עז).

10. ע"פ רמב"ם פיה"מ. ורש"י פירש אחרת.

11. מקורות - רמב"ם (פירוש המשנה). תוספות (ד"ה רבי יהודה). מאירי (ד"ה באמת).